

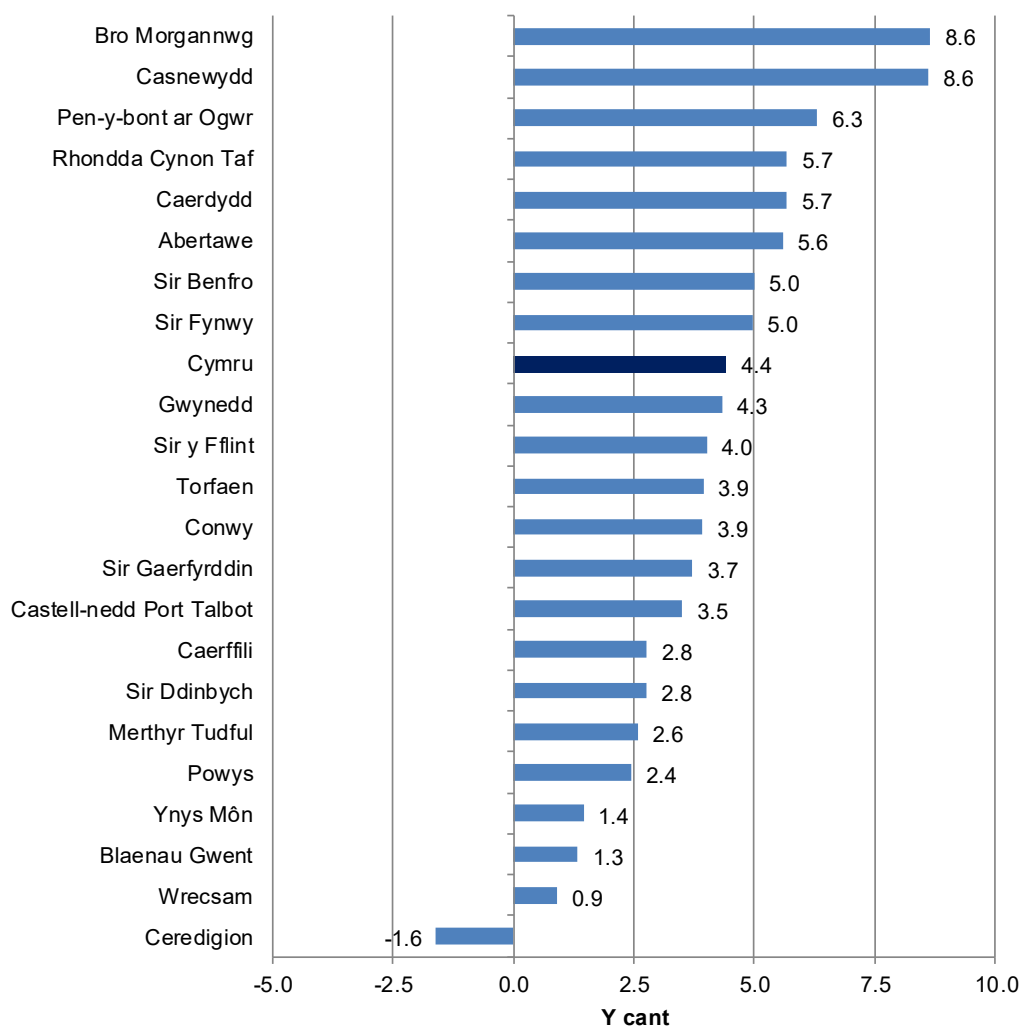

Amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018, Cymru (diwygiedig)

4 Awst 2020
SFR 13/2020(R)

Mae'r amcanestyniadau hyn yn diwygio'r rhai a gyhoeddwyd yn wreiddiol ar 27 Chwefror 2020. Gallwch ddod o hyd i ragor o wybodaeth am y diwygiadau yn yr adran [Am yr amcanestyniadau hyn](#).

Siart 1: Newid canrannol yn y prif amcanestyniad aelwydydd yn ôl awdurdod lleol, 2018 i 2028

Yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd cyfanswm nifer yr aelwydydd yng Nghymru yn cynyddu 4.4%
- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol, ac eithrio yng Ngheredigion (i lawr 1.6%)
- amcanestynnir y bydd y cynnydd canrannol mwyaf yn nifer yr aelwydydd ym Mro Morgannwg (8.6%), Casnewydd (8.6%) ac ym Mhen-y-bont ar Ogwr (6.3%)

Am y datganiad hwn

Mae'r datganiad hwn yn cyflwyno canlyniadau amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol diwygiedig yng Nghymru sy'n seiliedig ar 2018, ar gyfer y cyfnod 25 mlynedd o 2018-2043.

Maent yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth sy'n seiliedig ar 2018 a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar 4 Awst 2020.

Mae amcanestyniadau aelwydydd yn rhoi syniad o nifer posibl yr aelwydydd a'u cyfansoddiad yn y dyfodol yng Nghymru.

Maent yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch aelwydydd o Gyfrifiadau 2001 a 2011.

Yn y datganiad

Prif amcanestyniad	3
Amrywiolion	6
Cymariaethau	7
Nodiadau	10

Am yr amcanestyniadau hyn

Mae amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol Llywodraeth Cymru. Mae'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS).

Ddydd Llun 18 Mai 2020, cyhoeddodd yr ONS nodyn ar eu [gwefan](#) i roi gwybod i ddefnyddwyr eu bod wedi darganfod gwall a oedd yn effeithio ar yr amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol sy'n seiliedig ar 2018. Roedd y gwall wedi ei achosi gan brosesu mudo rhwng Cymru a Lloegr yn anghywir, gan arwain at amcanestyniad poblogaeth canol-2028 oddeutu 65,000 yn rhy isel yng Nghymru, ac amcanestyniad poblogaeth 65,000 yn rhy uchel yn Lloegr.

Yn dilyn ymgynghori gyda'n grŵp arbenigol am y goblygiadau i'n cynnyrch ystadegol a oedd yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol sy'n seiliedig ar 2018, penderfynom ni dynnu'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol a'r amcanestyniadau aelwydydd sy'n seiliedig ar 2018 oddi ar ein gwefan.

Cyhoeddodd yr ONS amcanestyniadau wedi eu cywiro ar gyfer Cymru ddydd Iau 11 Mehefin. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru [amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol diwygiedig sy'n seiliedig ar 2018](#) ddydd Mawrth 4 Awst. Mae'r amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol hyn yn seiliedig ar yr amcanestyniadau poblogaeth awdurdod lleol diwygiedig sy'n seiliedig ar 2018. Mae gwybodaeth bellach am y cywiriadau ar gael yn yr [Atodiad](#), yn ogystal â dadansoddiad o sut mae'r amcanestyniadau hyn sydd wedi eu cywiro yn cymharu ag amcanestyniadau a gyhoeddwyd yn flaenorol.

Amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018

Mae'r amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018 yn rhoi syniad o nifer posibl yr aelwydydd a'u cyfansoddiad yn y dyfodol yng Nghymru ar gyfer y cyfnod 2018 i 2043.

Dyma'r diffiniad o aelwyd:

- un person yn byw ar ei ben ei hun, neu
- grŵp o bobl (heb fod yn perthyn i'w gilydd, o reidrwydd) sy'n byw yn yr un cyfeiriad, sy'n rhannu cyfleusterau coginio, ac ystafell fyw neu lolfâ neu fan bwyta

Mae hyn yn cynnwys:

- unedau llety cysgodol mewn sefydliad lle mae gan 50 y cant neu ragor eu cegin eu hunain (p'un a oes cyfleusterau cymunol eraill ai peidio)
- pob person sy'n byw mewn carafán ar unrhyw fath o safle sy'n breswylfa arferol iddynt. Bydd hyn yn cynnwys unrhyw un sydd heb breswylfa arall mewn man arall yn y DU.

Mae'r 'prif' amcanestyniad yn seiliedig ar ragdybiaethau sydd yn adlewyrchu tueddiadau demograffig orau bryd hynny ynghylch ffrwythlondeb, marwolaethau, mudo a chyfansoddiad aelwydydd yn y dyfodol. Gellir ei ystyried yn amcanestyniad 'canolog'.

Mae dau amcanestyniad arall, neu 'amrywiolion', hefyd ar gael ochr yn ochr â'r prif amcanestyniad. Maent yn seiliedig ar senarios eraill yn y dyfodol o ffrwythlondeb, marwolaethau a mudo o'u cymharu â'r prif amcanestyniad. Mae'r amrywiolion yn cynnwys amrywiolyn 'poblogaeth uchel' (sy'n seiliedig ar ragdybiaethau ffrwythlondeb, disgwyliad oes a mudo uchel), ac amrywiolyn 'poblogaeth isel' (sy'n seiliedig ar ragdybiaethau ffrwythlondeb, marwolaethau a mudo isel). Mae'r rhain yn mynegi'r ansicrwydd ynghylch amcanestyniadau, ond nid ydynt yn cynrychioli uchafswm neu isafswm o dueddiadau demograffig yn y dyfodol.

Rydym hefyd yn cynllunio bod amrywiolion sy'n seiliedig ar dybiaethau mudo eraill ar gael yn y dyfodol. Mae hyn yn cynnwys amrywiolyn yn seiliedig ar ddim mudo (h.y. dim mudo rhyngwladol na mewnol, dim ond newid naturiol yn y boblogaeth o ganlyniad i enedigaethau a marwolaethau), ac amrywiolyn yn seiliedig ar batrymau mudo 10 mlynedd (h.y. defnyddio 10 mlynedd o ddata ar gyfer mudo rhyngwladol a mudo mewnol, yn hytrach na 5 mlynedd o ddata).

Mae amcanestyniadau ar gael ar gyfer y cyfnod 25 mlynedd, o 2018 i 2043. Fodd bynnag, mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar 10 mlynedd gyntaf y cyfnod amcanestyniadau gan fod amcanestyniadau yn tueddu i ddod yn fwyfwy ansicr yn y tymor hir, gan y gall cymaint newid dros y cyfnod hwnnw.

Mae'n bwysig nodi nad rhagolygon ydy'r amcanestyniadau hyn, ac nid ydynt yn ceisio rhagweld effaith y gall polisiau'r llywodraeth yn y dyfodol, newid mewn amgylchiadau economaidd, na chwaith ffactorau eraill, fel pandemig y coronafeirws neu nifer y tai sydd yn cael eu hadeiladu, eu cael ar dwf yn niferoedd yr aelwydydd.

Nid ydy amcanestyniadau aelwydydd yn rhagolygon o faint o dai y dylid eu hadeiladu yn y dyfodol. Maen nhw'n dangos faint o aelwydydd ychwanegol fyddai'n ffurfio pe bai poblogaeth Cymru yn parhau i newid fel y gwnaeth rhwng 2014 a 2018, a phe bai aelwydydd yn parhau i ffurfio fel a wnaed rhwng 2001 a 2011. Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi [amcangyfrifon o'r angen a'r galw am dai](#) ar wahân, sy'n ystyried yr angen sy'n codi o'r newydd (yn seiliedig ar amcanestyniadau aelwydydd) yn ogystal â'r angen sydd heb ei ddiwallu eisoes. Defnyddir yr amcanestyniadau hyn i ddiweddarau'r amcangyfrifon o'r angen am dai, a chânt eu cyhoeddi ar 13 Awst 2020.

Mae amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018 yn seiliedig ar [amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018](#). Yn wahanol i'r amcanestyniadau gwreiddiol a gyhoeddwyd fis Chwefror, nid yw'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol bellach wedi eu cyfyngu ar yr [amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol sy'n seiliedig ar 2018](#), a gyhoeddwyd gan yr ONS. Mae hyn yn debyg i'r dull o gyfrifo'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdod lleol sy'n seiliedig ar 2014, ac amcanestyniadau cyn hynny. Ceir rhagor o wybodaeth yn y datganiad [Amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018, Cymru \(diwygiedig\)](#).

Mae'r amcanestyniadau aelwydydd hefyd yn seiliedig ar ddata am 'natur yr aelwyd'. Mae rhagdybiaethau am natur, neu fathau gwahanol, o aelwydydd yn seiliedig ar ddata Cyfrifiad 2001 a 2011, a gynhyrchwyd gan yr ONS.

Prif amcanestyniad

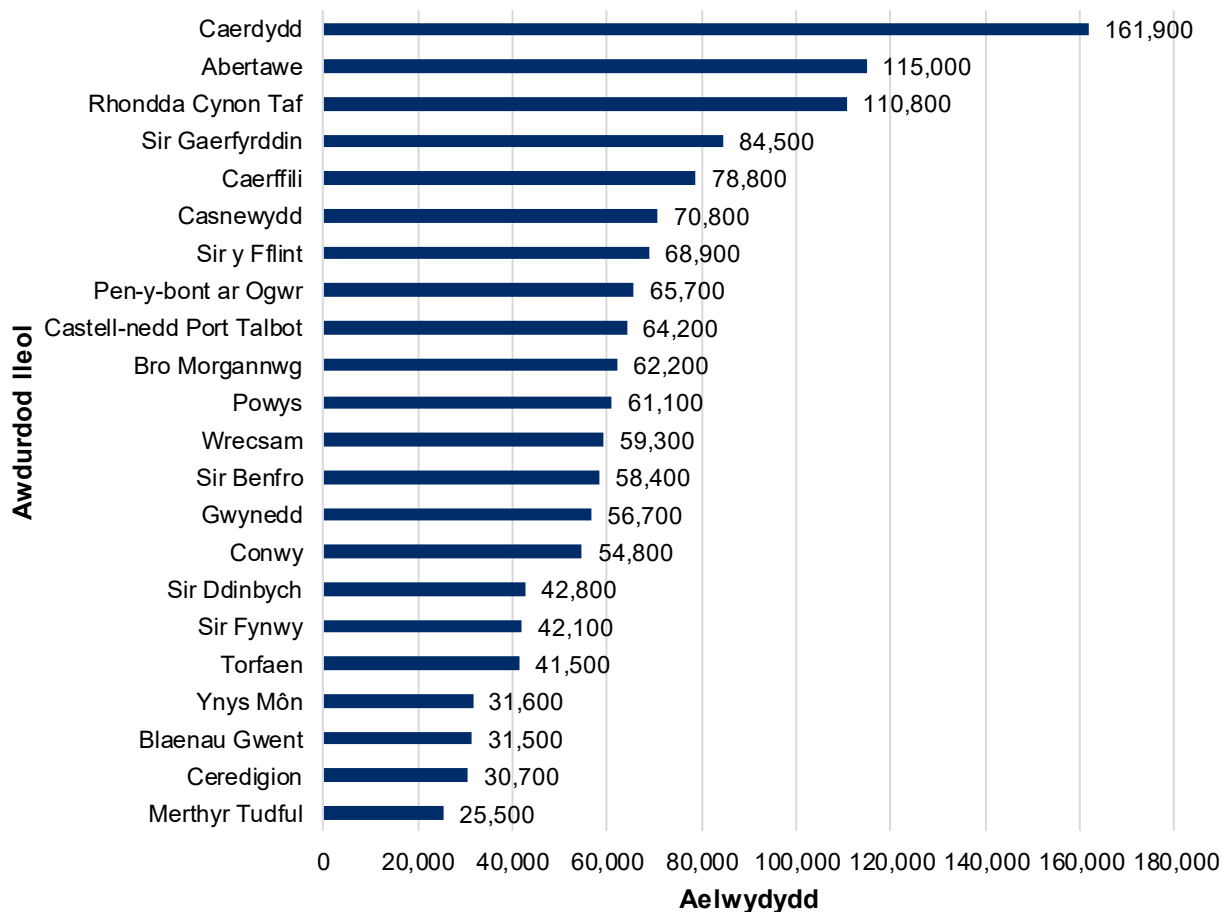
Yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd cyfanswm nifer yr aelwydydd yng Nghymru oddeutu 1.42 miliwn erbyn 2028, cynnydd o 4.4% yn ystod y cyfnod
- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn cynyddu ym mhob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru, ac eithrio Ceredigion
- amcanestynnir y bydd y cynnydd canrannol mwyaf yn nifer yr aelwydydd ym Mro Morgannwg (8.6%), Casnewydd (8.6%) a Phen-y-bont ar Ogwr (6.3%)
- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd 1.6% yng Ngheredigion

Mae'r tueddiadau a amcanestynnir fan hyn yn adlewyrchu'n fras y rhai a welwyd yn yr [amcangyfrifon aelwydydd](#) diweddaraf. Yr awdurdodau lleol sydd wedi gweld y cynnydd canrannol mwyaf yn yr amcangyfrifon aelwydydd rhwng 2014 a 2018 ydy Casnewydd, Bro Morgannwg, Caerdydd a Phen-y-bont ar Ogwr. I'r gwrthwyneb, yr unig awdurdod lleol sydd wedi gweld lleihad yn yr amcangyfrifon aelwydydd yn ystod yr un cyfnod ydy Ceredigion.

Mae'r tueddiadau a amcanestynnir yn nifer yr aelwydydd yn debyg yn fras i'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018. Yr awdurdodau lleol yr amcanestynnir y bydd y cynnydd canrannol mwyaf yn y boblogaeth yn ystod y cyfnod 2018 i 2028 ydy Casnewydd, Bro Morgannwg a Phen-y-bont ar Ogwr. I'r gwrthwyneb, yr awdurdodau lleol yr amcanestynnir y bydd y boblogaeth yn lleihau ydy Ceredigion, Wrecsam, Blaenau Gwent ac Ynys Môn. Yn achos Wrecsam, Blaenau Gwent ac Ynys Môn, amcanestynnir y bydd y boblogaeth yn lleihau rhwng 2018 a 2028, fodd bynnag, amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn cynyddu yn ystod yr un cyfnod. Mae'r gwahaniaethau hyn yn debygol o fod oherwydd poblogaeth sy'n heneiddio a thueddiadau ynghylch aelwydydd un person.

Siart 2: Amcanestyniadau nifer yr aelwydydd yn ôl awdurdod lleol, 2028

Mae Siart 2 yn dangos amcanestyniad nifer yr aelwydydd ar gyfer pob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru yn 2028. Amcanestynnir y bydd Caerdydd yn parhau i fod â'r nifer fwyaf o aelwydydd o'r holl awdurdodau lleol yng Nghymru yn 2028, sef tua 161,900 o aelwydydd. Mae hyn dros 46,9700 yn fwy o aelwydydd nag yn Abertawe, yr awdurdod lleol gyda'r ail amcanestyniad aelwydydd uchaf yn 2028. Mae amcanestyniad nifer yr aelwydydd yng Nghaerdydd yn 2028 yn cyfrif am dros 11% o holl aelwydydd Cymru.

Amcanestynnir y bydd gan ychydig dros hanner yr holl awdurdodau lleol yng Nghymru rhwng tua 50,000 a thua 100,000 o aelwydydd erbyn 2028. Mae'r awdurdodau lleol yr amcanestynnir y bydd y nifer lleiaf o aelwydydd yn parhau i fod ym Merthyr Tudful (tua 25,500), Ceredigion (tua 30,700) a Blaenau Gwent (tua 31,500).

Amcanestyniadau yn ôl math o aelwyd

Er yr amcanestynnir y bydd cyfanswm nifer yr aelwydydd yng Nghymru yn cynyddu yn ystod y cyfnod 2018 i 2028, nid yw hyn yn wir am bob math o aelwyd.

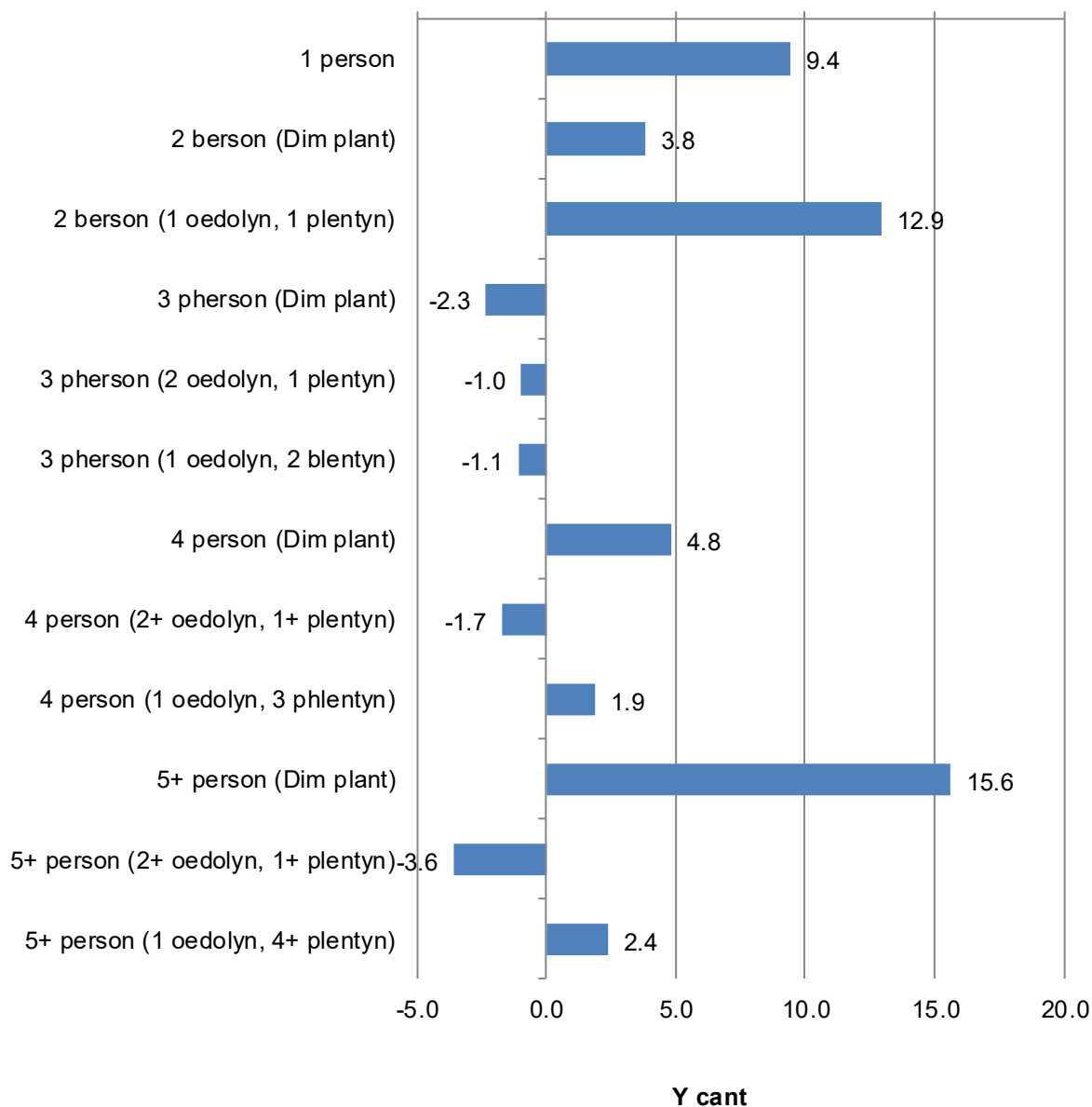
Tabl 1: Prif amcanestyniad aelwydydd yn ôl math o aelwyd, 2018, 2028 a 2043

	<i>miloedd</i>		
	2018	2028	2043
Aelwydydd 1 person	434.6	475.5	526.1
Aelwydydd 2 berson	478.3	501.5	518.9
2 berson (Dim plant)	424.1	440.4	447.9
2 berson (1 oedolyn, 1 plentyn)	54.1	61.1	70.9
Aelwydydd 3 pherson	203.0	199.7	198.2
3 pherson (Dim plant)	91.7	89.6	88.9
3 pherson (2 oedolyn, 1 plentyn)	85.9	85.0	84.9
3 pherson (1 oedolyn, 2 blentyn)	25.4	25.1	24.5
Aelwydydd 4 person	163.1	162.8	163.7
4 person (Dim plant)	33.2	34.8	39.4
4 person (2+ oedolyn, 1+ plentyn)	120.7	118.6	114.8
4 person (1 oedolyn, 3 phlentyn)	9.2	9.4	9.5
Aelwydydd 5+ person	79.8	79.3	79.5
5+ person (Dim plant)	11.2	13.0	15.6
5+ person (2+ oedolyn, 1+ plentyn)	65.1	62.7	60.1
5+ person (1 oedolyn, 4+ plentyn)	3.5	3.6	3.8
Pob math o aelwyd	1,358.8	1,418.8	1,486.2

Yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un person, a nifer yr aelwydydd dau berson yn cynyddu
- amcanestynnir y bydd aelwydydd un person ac aelwydydd dau berson heb blant yn parhau i fod y mathau mwyaf cyffredin o aelwydydd, gan gyfrif am 33.5% a 31.0%, yn y drefn honno, o'r holl aelwydydd yn 2028
- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd â phlant yn cynyddu ychydig, o oddeutu 363,900 o aelwydydd yn 2018, i oddeutu 365,600 o aelwydydd yn 2028, cynnydd o 0.5%
- dangosodd [amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol sy'n seiliedig ar 2018](#) yr amcanestynnir y bydd nifer y plant 0 i 15 oed yn lleihau yn ystod y cyfnod hwn (i lawr 4.7%)
- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd heb blant yn cynyddu 5.9% yn ystod yr un cyfnod, o oddeutu 994,900 o aelwydydd yn 2018 i oddeutu 1,053,200 o aelwydydd yn 2028

Siart 3: Newid ym mhrif amcanestyniad aelwydydd yn ôl math o aelwyd, 2018 i 2028

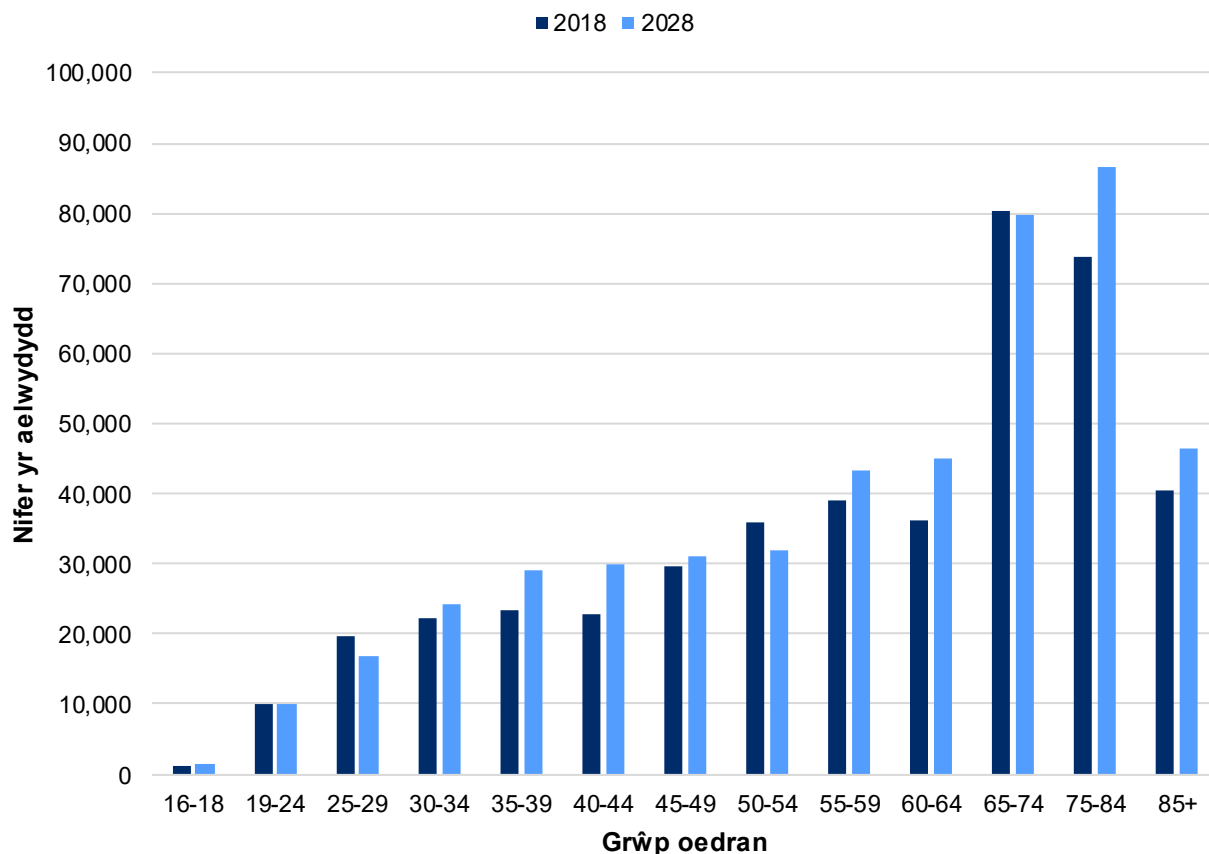
Aelwydydd un-person

Yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un-person yn cynyddu, a byddant yn parhau i fod y math mwyaf cyffredin o aelwyd, gan gyfrif am 33.5% o'r holl aelwydydd yn 2028
- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un-person yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol
- amcanestynnir y bydd y cynnydd canrannol mwyaf yn nifer yr aelwydydd un-person y Mro Morgannwg (i fyny 16.9%), Casnewydd (i fyny 15.5%) a Rhondda Cynon Taf (i fyny 13.3%)

Mae Siart 4 yn dangos sut yr amcanestynnir i nifer yr aelwydydd un-person newid yn ystod y cyfnod 2018 i 2028, yn ôl oedran.

Siart 4: Amcanestyniad nifer yr aelwydydd un-person yn ôl grŵp oedran, 2018 a 2028

Amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un-person yn cynyddu ar gyfer y mwyafrif o'r grwpiau oedran yn 2028. Gellir gweld peth o'r twf amcanestynedig mwyaf ar gyfer pobl 35-39 mlwydd oed a 40-44 mlwydd oed (i fyny 25.1% a 31.2% yn y drefn honno). Amcanestynnir twf mawr hefyd ar gyfer pobl 16-18 mlwydd oed, ond mae'r rhain yn seiliedig ar niferoedd cymharol fach.

Ar gyfer y rhai 35-39 mlwydd oed yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un-person yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol
- amcanestynnir y bydd y cynnydd canrannol mwyaf yn nifer yr aelwydydd un-person yng Nghasnewydd (i fyny 42.2%), Rhondda Cynon Taf (i fyny 38.9%) ac Abertawe (i fyny 35.2%)

Ar gyfer y rhai 40-44 mlwydd oed yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un-person ar gyfer y rhai 40-44 mlwydd oed yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol, ac eithrio yng Ngheredigion (i lawr 1.9%)
- amcanestynnir y bydd y cynnydd canrannol mwyaf yng Nghasnewydd (i fyny 52.7%), Rhondda Cynon Taf (i fyny 44.2%) a Thorfaen (i fyny 39.8%)

Amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un-person hefyd yn cynyddu'n sylweddol ar gyfer y grwpiau oedran hŷn, gydag aelwydydd un-person ar gyfer pobl 65 mlwydd oed neu drosodd yn cyfrif am bron i 45% o'r holl aelwydydd un-person erbyn 2028.

Ar gyfer y rhai 75-84 mlwydd oed yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un-person yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol
- amcanestynnir y bydd y cynnydd canrannol mwyaf yn Sir Benfro (i fyny 30.2%), Bro Morgannwg (i fyny 26.3%) a Gwynedd (i fyny 23.0%)

Ar gyfer y rhai 85+ mlwydd oed yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

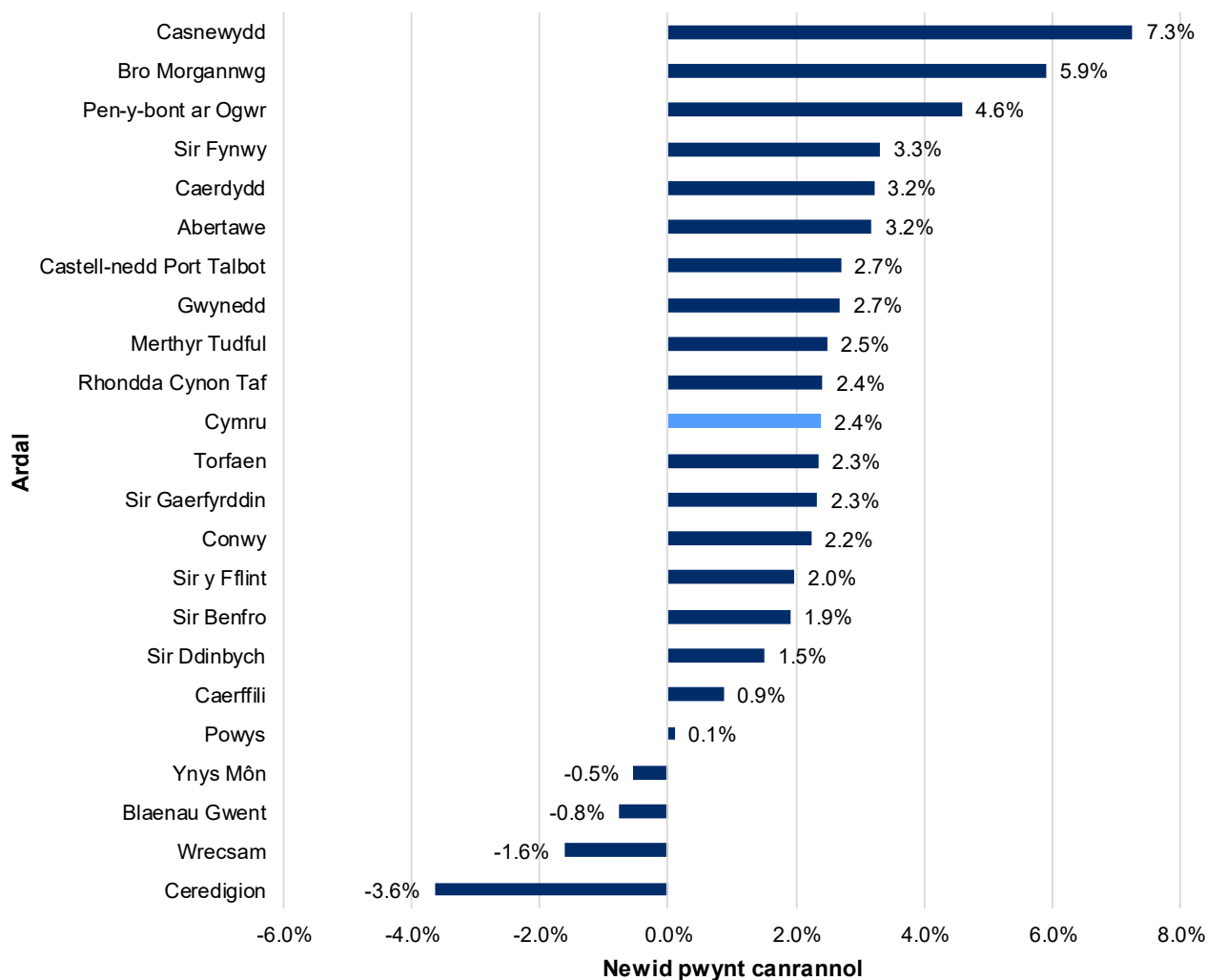
- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd un-person yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol
- amcanestynnir y bydd y cynnydd canrannol mwyaf yng Nghaerffili (i fyny 30.9%), Sir y Fflint (i fyny 30.4%) a sir Fynwy (i fyny 24.9%)

Poblogaeth aelwydydd preifat

Poblogaeth aelwydydd preifat ydy nifer y bobl sy'n byw mewn aelwydydd preifat. Cyfrifir hyn trwy dynnu'r boblogaeth sy'n byw mewn sefydliadau cymunedol o'r boblogaeth. Mae sefydliadau cymunedol yn cynnwys cartrefi gofal preswyl, neuaddau preswyl prifysgolion, ysgolion preswyl a charchardai. Gan nad yw amcangyfrifon poblogaeth ar gyfer pobl sy'n byw mewn sefydliadau cymunedol ar gael yn flynyddol, mae niferoedd tybiedig yn cael eu cyfrif yn seiliedig ar ddata'r cyfrifiad.

Mae'r siart isod yn dangos y newid amcanestynedig ym mhoblogaeth aelwydydd preifat yn ôl awdurdod lleol rhwng 2018 a 2028.

Siart 5: Newid amcanestynedig ym mhoblogaeth aelwydydd preifat yn ôl awdurdod lleol, 2018 a 2028

Mae Siart 5 yn dangos yr amcanestynnir y bydd poblogaeth aelwydydd preifat yn cynyddu yn y mwyafrif o'r awdurdodau lleol yng Nghymru rhwng 2018 a 2028.

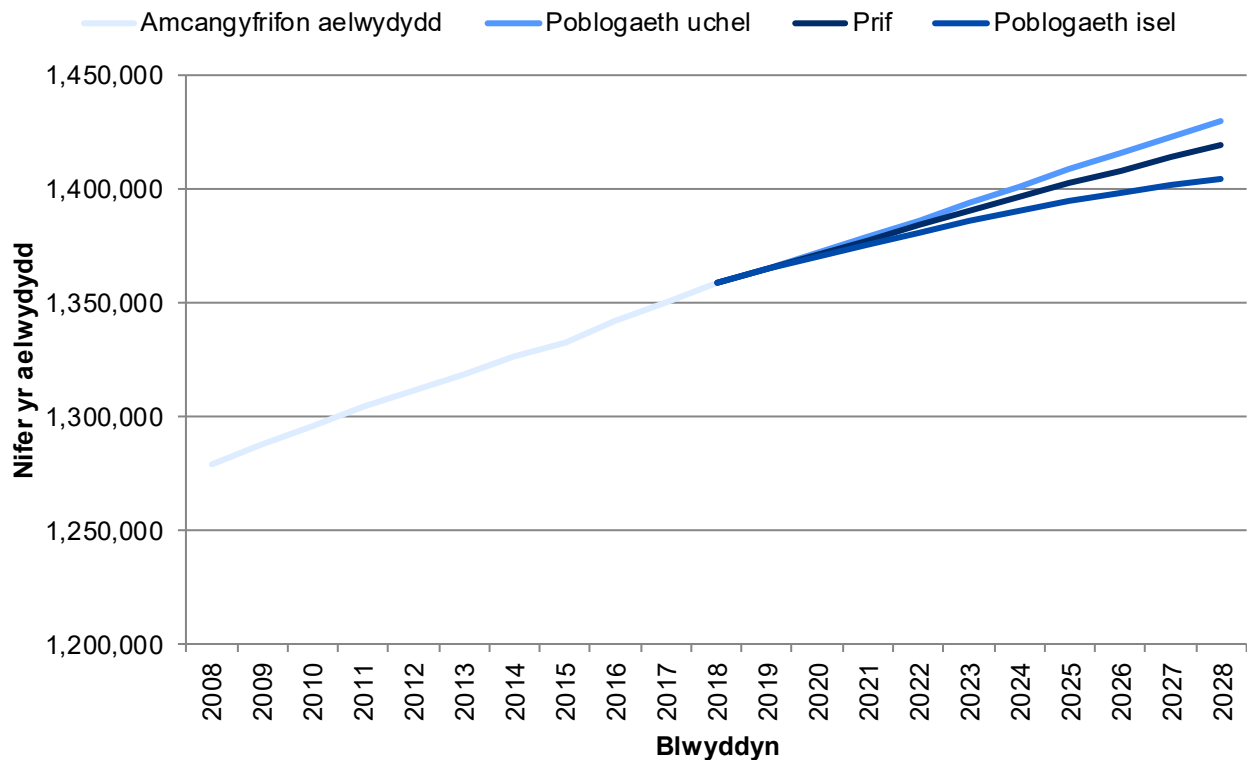
Yr awdurdodau lleol yr amcanestynnir y bydd eu poblogaethau aelwydydd preifat yn gweld y cynnydd canrannol mwyaf ydy Casnewydd (7.3%), Bro Morgannwg (5.9%) a Phen-y-bont ar Ogwr (4.6%). Y pedwar awdurdod lleol yr amcanestynnir y bydd eu poblogaethau'n lleihau ydy Ceredigion (3.6%), Wrecsam (1.6%), Blaenau Gwent (0.8%) ac Ynys Môn (0.5%).

Mae hyn yn adlewyrchu'n fras y newid a amcanestynnir yn y boblogaeth yn yr amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018.

Mae maint cyfartalog aelwydydd, sydd yn cael ei fesur fel personau i bob aelwyd, yn cael ei gyfrifo trwy rannu poblogaeth aelwydydd preifat â chyfanswm nifer yr aelwydydd. Amcanestynnir y bydd maint cyfartalog aelwydydd yng Nghymru yn gostwng o 2.27 person i bob aelwyd yn 2018 i 2.23 person i bob aelwyd yn 2028. Amcanestynnir y bydd yn lleihau ym mhob awdurdod lleol yn ystod y cyfnod hwn, ac amcanestynnir y bydd y maint cyfartalog aelwydydd lleiaf yn 2.13 person i bob aelwyd yng Nghonwy, ac amcanestynnir y bydd y maint cyfartalog aelwydydd mwyaf ar gyfartaledd yn 2.40 person i bob aelwyd ym Merthyr Tudful erbyn 2028.

Amrywiolion

Siart 6: Amcangyfrifon aelwydydd ac amrywiolion amcanestyniadau aelwydydd, 2008 i 2028

Mae Siart 6 yn dangos y gwahaniaethau yn amcanestyniadau nifer yr aelwydydd yng Nghymru ar gyfer y prif amcanestyniad, ac ar gyfer yr amrywiolion poblogaeth uchel ac isel ar gyfer y cyfnod 2018 i 2028. Mae hefyd yn dangos amcangyfrifon aelwydydd Cymru ar gyfer y cyfnod 2008 i 2018. Noder nad ydy'r siart yn cychwyn ar sero.

Ar gyfer yr amrywiolyn poblogaeth uchel yn y cyfnod 2018 i 2028 amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yng Nghymru yn cynyddu 5.2% (o'i gymharu â 4.4% ar gyfer y prif amcanestyniad). Ar gyfer yr amrywiolyn poblogaeth isel yn y cyfnod 2018 i 2028, amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yng Nghymru yn cynyddu 3.4%.

Mae Tabl 2 yn dangos sut mae amcanestyniadau nifer yr aelwydydd yn amrywio rhwng y prif amcanestyniad, yr amrywiolyn poblogaeth isel a'r amrywiolyn poblogaeth uchel yn ystod y cyfnod 2018 i 2028.

Tabl 2: Amcanestyniadau amrywiolion aelwydydd yn ôl awdurdod lleol, 2018 a 2028

	2018	2028		
		Prif	Poblogaeth isel	Poblogaeth uchel
Ynys Môn	31,200	31,600	31,300	31,900
Gwynedd	54,300	56,700	56,200	57,100
Conwy	52,800	54,800	54,300	55,200
Sir Ddinbych	41,600	42,800	42,400	43,100
Sir y Fflint	66,200	68,900	68,200	69,400
Wrecsam	58,700	59,300	58,700	59,700
Powys	59,700	61,100	60,600	61,600
Ceredigion	31,200	30,700	30,400	30,900
Sir Benfro	55,600	58,400	57,900	58,800
Sir Gaerfyrddin	81,500	84,500	83,700	85,200
Abertawe	108,900	115,000	113,800	115,800
Castell-nedd Port Talbot	62,100	64,200	63,600	64,700
Pen-y-bont ar Ogwr	61,800	65,700	65,100	66,200
Bro Morgannwg	57,200	62,200	61,500	62,700
Caerdydd	153,200	161,900	160,200	163,200
Rhondda Cynon Taf	104,900	110,800	109,700	111,700
Merthyr Tudful	24,900	25,500	25,200	25,700
Caerffili	76,700	78,800	78,000	79,400
Blaenau Gwent	31,100	31,500	31,200	31,700
Torfaen	40,000	41,500	41,100	41,900
Sir Fynwy	40,100	42,100	41,700	42,400
Casnewydd	65,200	70,800	70,000	71,400
Cymru	1,358,800	1,418,800	1,404,700	1,429,700

Ar gyfer y prif amcanestyniad yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol, ac eithrio Ceredigion
- mae'r cynnydd a amcanestynnir yn nifer yr aelwydydd yn amrywio rhwng 8.6% ym Mro Morgannwg a -1.6% yng Ngheredigion

Ar gyfer yr amcanestyniad poblogaeth isel yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol, ac eithrio Ceredigion ac Wrecsam
- mae'r cynnydd a amcanestynnir yn nifer yr aelwydydd yn amrywio rhwng 7.5% ym Mro Morgannwg a -2.5% yng Ngheredigion
- mae'r cynnydd a amcanestynnir yn nifer yr aelwydydd oddeutu 1 pwynt canran yn is na'r prif amcanestyniad ar gyfer pob awdurdod lleol

Ar gyfer yr amcanestyniad poblogaeth uchel yn ystod y cyfnod 2018 i 2028:

- amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn cynyddu ym mhob awdurdod lleol, ac eithrio yng Ngheredigion (i lawr 0.9%)
- mae'r cynnydd a amcanestynnir yn nifer yr aelwydydd yn amrywio rhwng 9.5% yng Nghasnewydd a -0.9% yng Ngheredigion
- mae'r cynnydd a amcanestynnir yn nifer yr aelwydydd oddeutu 1 pwynt canran yn uwch na'r prif amcanestyniad ar gyfer pob awdurdod lleol

Cymariaethau ag amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2014

Cyhoeddodd y Prif Ystadegydd [ddiweddariad](#) ym mis Chwefror 2020, gan nodi'r newidiadau methodolegol a wnaed i'r amcanestyniadau is-genedlaethol ers yr [amcanestyniadau is-genedlaethol sy'n seiliedig ar 2014](#). Roedd hyn yn cynnwys:

- newid y rhagdybiaethau ar gyfer mudo mewnol, fel eu bod yn seiliedig ar gyfraddau mudo yn hytrach na niferoedd sefydlog
- cyfyngu cyfanswm amcanestyniadau poblogaeth is-genedlaethol, a rhai o'r cydrannau, ar gyfer y 22 awdurdod lleol yng Nghymru ar amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol sy'n seiliedig ar 2018 a gyhoeddwyd gan yr ONS

Cyhoeddwyd [diweddariad](#) arall ym mis Gorffennaf 2020, yn datgan dyddiad cyhoeddi'r amcanestyniadau poblogaeth ac aelwydydd awdurdodau lleol diwygiedig, a'r penderfyniad i ddychwelyd i beidio â chyfyngu yr amcanestyniadau is-genedlaethol ar y rhai cenedlaethol.

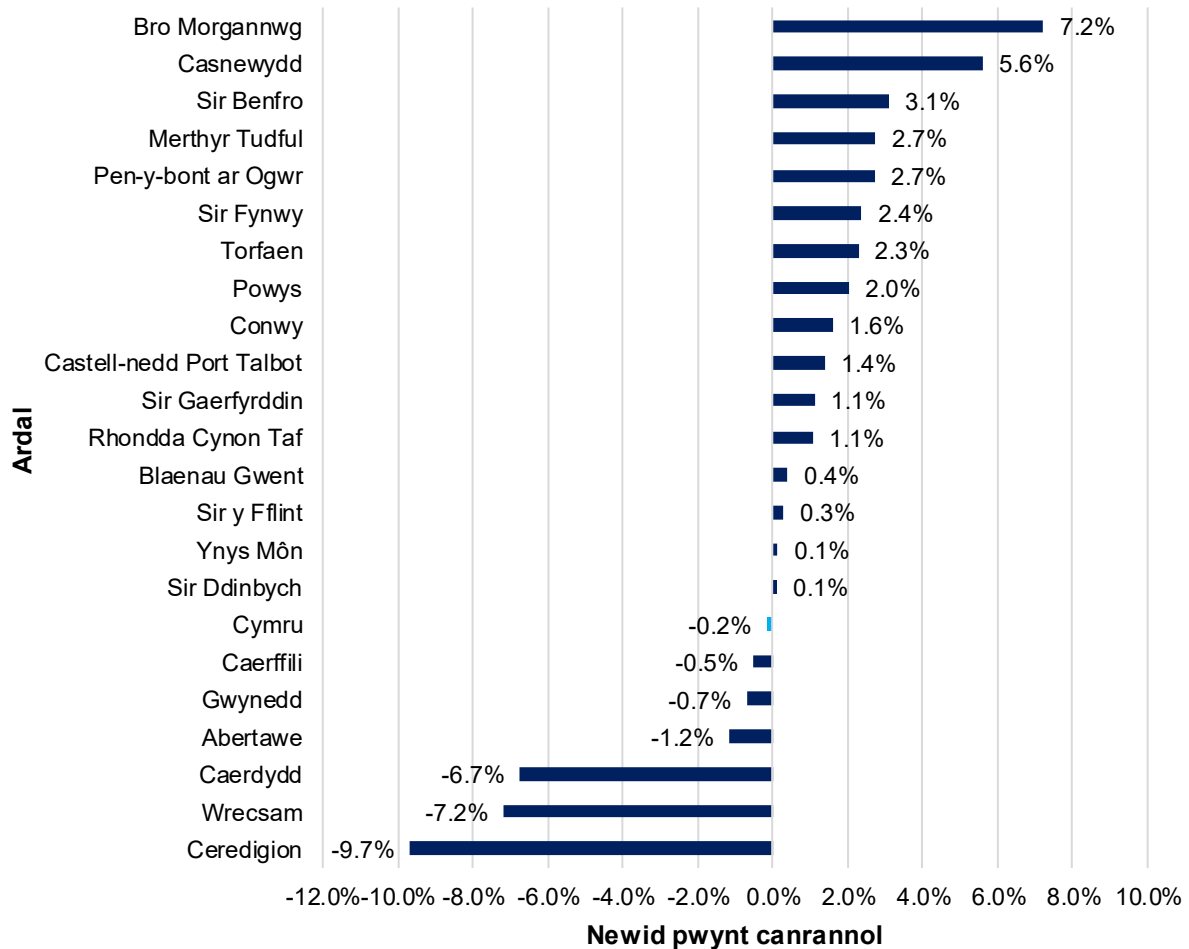
Yn dilyn trafodaethau â grŵp Amcanestyniadau Is-genedlaethol Cymru (WaSP), gwnaethom y penderfyniad i ddychwelyd, yn rhannol, i'r fethodoleg flaenorol ar gyfer cyfrifo amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol drwy beidio â chyfyngu ar yr amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol. Gwnaed y penderfyniad i gyfyngu i'r amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol yn wreiddiol o ganlyniad i'r amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol anghywir ddangos tuedd wahanol i'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol. Fodd bynnag, gan nad yw hyn bellach yn wir, rydym wedi dychwelyd i'r fethodoleg wreiddiol o beidio â chyfyngu er mwyn darparu gwell parhad gydag amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol blaenorol, fel eu bod yn cael eu llywio'n bennaf gan dueddiadau lleol ar gyfer genedigaethau, marwolaethau a mudo.

Fodd bynnag, rydym wedi cadw'r newid a wnaed i'r tybiaethau ar gyfer mudo mewnol fel eu bod yn parhau i fod yn seiliedig ar gyfraddau mudo yn hytrach na niferoedd penodol. Ceir rhagor o wybodaeth yn y diweddariad.

Bydd y gwahaniaethau rhwng amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2014 a'r rhai sy'n seiliedig ar 2018 yn adlewyrchu nid yn unig y newid mewn tueddiadau demograffig a welwyd yn ystod y cyfnod hwn, ond hefyd y newidiadau yn y fethodoleg rhwng y ddwy set o amcanestyniadau, yn ogystal â'r newid ym mlwyddyn sail yr amcanestyniad.

Bu rhai newidiadau demograffig sylfaenol i'w nodi yn y pedair blynedd rhwng hynny. Ar lefel Cymru, mae'r gyfradd genedigaethau wedi parhau i ostwng (gyda chyfanswm y gyfradd ffrwythlondeb yn gostwng o 1.78 yn 2014 i 1.63 yn 2018), ac mae gwelliannau mewn disgwyliad oes wedi arafu, tra bod patrymau mudo wedi bod yn amrywio. Mae'r newidiadau hyn wedi arwain at amcangyfrif o 3.14 miliwn ar gyfer poblogaeth Cymru yn 2018, 8,800 (0.3%) yn uwch nag a amcanestynnwyd ar gyfer 2018 gan yr amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol sy'n seiliedig ar 2014.

Siart 7: Gwahaniaeth canrannol rhwng amcanestyniad nifer yr aelwydydd yn 2028 yn ôl yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014 a'r rhai sy'n seiliedig ar 2018, yn ôl awdurdod lleol

Mae amcanestyniadau nifer yr aelwydydd yng Nghymru ar gyfer 2028 yn 0.2% yn is yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 nag yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014. Mae hefyd yn is ar gyfer chwech awdurdod lleol.

Mae'r amcanestyniadau ar gyfer Bro Morgannwg a Chasnewydd yn 2028 yn uwch yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 nag yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014. Mae'r awdurdodau lleol hyn wedi gweld y cynnydd mwyaf yn yr amcangyfrifon aelwydydd rhwng 2014 a 2018, felly mae hyn yn cael ei adlewyrchu yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018.

Mae'r amcanestyniad ar gyfer Ceredigion yn 2028 yn 9.7% yn is yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 nag yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014. Ceredigion yw'r unig awdurdod

lleol sydd wedi gweld gostyngiad yn ei amcangyfrif aelwydydd rhwng 2014 a 2018. Yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014, amcanestynnwyd y byddai nifer yr aelwydydd yng Ngheredigion yn 32,300 yn 2018. Mae hyn yn cymharu â 31,200 yn amcangyfrifon aelwydydd canol-2018, sydd 3.5% yn is.

Mae rhai awdurdodau lleol yr amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn is yn 2028 yn ôl yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 o gymharu â'r amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014. Fodd bynnag, amcanestynnir y bydd rhai o'r ardaloedd hyn yn dal i weld cynnydd yn nifer yr aelwydydd rhwng 2018 a 2028. Mae Caerdydd yn enghraifft benodol, yr amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn 2028 yn 6.7% yn is yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018 o gymharu â'r amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014. Fodd bynnag, amcanestynnir y bydd nifer yr aelwydydd yn dal i gynyddu 5.7% rhwng 2018 a 2028 yn ôl yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2018. Yn yr amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014, amcanestynnwyd y byddai nifer yr aelwydydd yng Nghaerdydd yn 154,500 yn 2018. Mae hyn yn cymharu â 153,200 yn yr amcangyfrifon aelwydydd canol-2018, sydd 0.9% yn is.

Atodiad

Diwygio'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdod lleol sy'n seiliedig ar 2018

Fel y soniwyd yn flaenorol, nododd yr ONS bod gwall yn yr amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol sy'n seiliedig ar 2018 ar gyfer Cymru. Achoswyd y gwall gan brosesu mudo rhwng Cymru a Lloegr yn anghywir, gan arwain at amcanestyniad poblogaeth canol-2028 oddeutu 65,000 yn rhy isel yng Nghymru, ac amcanestyniad poblogaeth oddeutu 65,000 yn rhy uchel yn Lloegr. Mae rhagor o wybodaeth yn y datganiad ystadegol [amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol diwygiedig sy'n seiliedig ar 2018](#).

Mae'r amcanestyniad wedi'i gywiro yn dangos y amcanestynnir y bydd poblogaeth Cymru yn cynyddu 2.7% erbyn 2028, ac yn cynyddu 3.7% erbyn 2043. Mae hyn yn cymharu â chynnydd o 0.6% a gostyngiad o 0.9% yn ystod yr un cyfnodau yn yr amcanestyniadau anghywir.

Mae Tabl 3 yn dangos effaith yr amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol diwygiedig sy'n seiliedig ar 2018 ar yr amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018, a'r gwahaniaethau â'r amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol gwreiddiol a gyhoeddwyd ar 27 Chwefror 2020.

Tabl 3: Gwahaniaethau rhwng yr amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol gwreiddiol sy'n seiliedig ar 2018 a'r amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol diwygiedig sy'n seiliedig ar 2018, 2028

	2018	2028 (gwreiddiol)	2028 (wedi cywiro)	Gwahaniaeth canrannol
Ynys Môn	31,200	31,000	31,600	2.1%
Gwynedd	54,300	55,800	56,700	1.7%
Conwy	52,800	53,400	54,800	2.6%
Sir Ddinbych	41,600	41,500	42,800	3.2%
Sir y Fflint	66,200	67,700	68,900	1.7%
Wrecsam	58,700	58,400	59,300	1.6%
Powys	59,700	59,400	61,100	3.0%
Ceredigion	31,200	29,700	30,700	3.3%
Sir Benfro	55,600	57,200	58,400	2.1%
Sir Gaerfyrddin	81,500	82,900	84,500	2.0%
Abertawe	108,900	114,200	115,000	0.7%
Castell-nedd Port Tall	62,100	63,300	64,200	1.5%
Pen-y-bont ar Ogwr	61,800	64,900	65,700	1.3%
Bro Morgannwg	57,200	61,000	62,200	1.9%
Caerdydd	153,200	160,900	161,900	0.6%
Rhondda Cynon Taf	104,900	109,900	110,800	0.8%
Merthyr Tudful	24,900	25,200	25,500	1.2%
Caerffili	76,700	77,900	78,800	1.1%
Blaenau Gwent	31,100	31,200	31,500	1.0%
Torfaen	40,000	41,000	41,500	1.2%
Sir Fynwy	40,100	40,800	42,100	3.1%
Casnewydd	65,200	69,600	70,800	1.6%

Mae Tabl 3 yn dangos bod yr amcanestyniadau sydd wedi eu cywiro yn uwch na'r amcanestyniadau gwreiddiol ym mhob awdurdod lleol erbyn 2028, gan amrywio o 0.6% yn uwch i 3.3% yn uwch. Mae'r gwahaniaethau mwyaf ar gyfer Ceredigion (3.3% yn uwch na'r amcanestyniadau gwreiddiol), Sir Ddinbych (3.2% yn uwch) a Sir Fynwy (3.1% yn uwch). Mae'r gwahaniaethau lleiaf ar gyfer Caerdydd (0.6% yn uwch na'r amcanestyniadau gwreiddiol), Abertawe (0.7% yn uwch) a Rhondda Cynon Taf (0.8% yn uwch).

Gwybodaeth allweddol am ansawdd

Perthnasedd

Mae ystadegau aelwydydd yn bwysig ar gyfer datblygu polisïau, cynllunio, a darparu gwasanaethau cyhoeddus. Mae galw mawr am amcanestyniadau aelwydydd ar gyfer sefyllfaoedd amrywiol. Mae'r rhain yn cynnwys:

- cynllunio gwasanaethau ac amcangyfrif anghenion y dyfodol ar lefel genedlaethol a lleol, (er enghraifft, tai, iechyd, a gwasanaethau cymdeithasol) gan gynnwys paratoi Cynlluniau Datblygu Lleol ac yn y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol
- datblygu polisïau
- cyngor i Weinidogion
- cyfrannu at ddadleuon yn y Senedd a thu hwnt
- cyfrifo ystadegau pellach (er enghraifft, amcangyfrifon o'r angen a'r galw am dai)
- enwaduron mewn cyfraddau (er enghraifft, cyfraddau geni a chyfraddau marwolaethau)
- cymariaethau, a meincnodi a phroffilio daearyddol
- cefnogi asesiadau lles sy'n ofynnol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae amrywiaeth o ddefnyddwyr yn gwneud defnydd o ddata aelwydydd, o lywodraeth genedlaethol a lleol, elusennau a sefydliadau yn y sector gwirfoddol, adrannau eraill y llywodraeth, myfyrwyr, academyddion a phrifysgolion, dinasyddion unigol, a chwmnïau preifat. Mae yna gryn ddiddordeb mewn amcanestyniadau ar lefel awdurdod lleol yn arbennig. Mae angen i'r rhai sy'n cynllunio ar gyfer darparu gwasanaethau yn y dyfodol a helpu i lunio polisïau cynaliadwy ystyried y boblogaeth a nifer yr aelwydydd. Gall amcanestyniadau aelwydydd dynnu sylw at dueddiadau sy'n llunio'r cyd-destun ar gyfer datblygu polisi yn y dyfodol.

Daeth Deddf Cynllunio (Cymru) 2015 i rym ym mis Gorffennaf 2015. Un o elfennau allweddol y Ddeddf yw galluogi awdurdodau cynllunio lleol i ddod at ei gilydd a pharatoi Cynllun Datblygu Strategol sy'n mynd y tu hwnt i ffiniau awdurdodau lleol, gan gwmpasu ardal ddaearyddol ehangach ac ymdrin â mwy na materion lleol yn unig. Bydd y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru), pan ddaw i rym, yn disodli'r strwythur llywodraethu ar gyfer paratoi cynlluniau datblygu strategol.

Bydd tystiolaeth i ategu'r gwaith o baratoi cynllun yn cynnwys ystadegau demograffig ac amcanestyniadau poblogaeth ac aelwydydd y bydd angen eu hystyried mewn cyd-destun strategol. Bydd fersiynau newydd o amcanestyniadau yn y dyfodol yn cyfrannu at lunio cynlluniau strategol.

Mae'n rhaid i bob awdurdod cynllunio lleol sydd â Chynlluniau Datblygu Lleol (CDLI) mabwysiedig baratoi Adroddiad Monitro Blyneddol (AMB) sy'n mesur sut mae polisïau wedi perfformio a pha gamau a allai fod eu hangen i'w cywiro. Mae'r adroddiadau hyn yn hollbwysig o ran sicrhau bod y CDLI yn parhau'n gyfredol. Gall y cynnydd a ddangosir yn yr adroddiadau effeithio ar lefelau a

dosbarthiad poblogaeth, proffiliau demograffig, a phrisiau tai yn y dyfodol. Bydd y canlyniadau hyn a'u perthynas ag amcanion allweddol y cynllun yn ffurfio rhan o'r AMB.

Cywirdeb

Mae amcanestyniadau aelwydydd yn seiliedig ar amcanestyniadau poblogaeth, a thybiaethau am aelwydydd o Gyfrifiadau 2001 a 2011. Mae'r amcanestyniadau poblogaeth eu hunain yn seiliedig ar amcangyfrifon poblogaeth canol-blwyddyn (ar 30 Mehefin bob blwyddyn). Mae'r amcanestyniadau poblogaeth awdurdod lleol sy'n seiliedig ar 2018 yn seiliedig ar amcangyfrifon poblogaeth canol-2018 ar gyfer awdurdodau lleol yng Nghymru.

Caiff amcangyfrifon poblogaeth canol blwyddyn ar gyfer Cymru a Lloegr eu cynhyrchu gan yr ONS. Er mwyn cynhyrchu amcanestyniadau awdurdod lleol mae'r amcangyfrifon poblogaeth yn cael eu cyfuno â thybiaethau ynghylch genedigaethau, marwolaethau a mudo. Mae'r thybiaethau hyn yn seiliedig ar dueddiadau'r gorffennol.

Mae'r data sylfaenol a ddefnyddir i wneud y cyfrifiadau yn cael ei gynhyrchu gan yr ONS ar gyfer y cyfnod amcanestyniadau i gyd, sef pum mlynedd ar hugain fel arfer. Er mwyn cynhyrchu amcanestyniadau poblogaeth, mae angen ffurfio thybiaethau i ragamcanu lefelau ffrwythlondeb, marwolaethau a mudo yn y dyfodol ar gyfer pob awdurdod lleol.

Mae amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol yn cael eu cynhyrchu gan ddefnyddio dull demograffig sefydledig, sef y dull cydran carfan. Hynny yw:

- cymryd amcangyfrif poblogaeth y flwyddyn ddiweddaraf
- tynnu grwpiau poblogaeth arbennig o'r amcangyfrif
- heneiddio pob unigolyn un flwyddyn
- ychwanegu genedigaethau a thynnu marwolaethau
- caniatáu ar gyfer mudo i mewn ac allfudo
- ychwanegu yn ôl yn y grwpiau poblogaeth arbennig

Yn gyffredinol, mae'r thybiaethau'n seiliedig ar dueddiadau yn ystod y pum mlynedd diwethaf, ac mae'r amcanestyniadau yn dangos beth allai ddigwydd pe bai'r tueddiadau hyn yn parhau.

Mae rhagdybiaethau am ffurf aelwydydd yn y dyfodol yn cael eu cymhwyso i ganlyniadau'r amcanestyniadau hyn o'r boblogaeth yn ôl oedran a rhyw. Mae'r rhagdybiaethau hyn yn cael eu datblygu o dueddiadau blaenorol ar sail ffigurau Cyfrifiadau 2001 a 2011 a gynhyrchwyd gan ONS.

Datblygwyd y fethodoleg ar gyfer yr amcanestyniadau hyn mewn cydweithrediad agos ag awdurdodau lleol a defnyddwyr allweddol yng Nghymru drwy grŵp gweithredol Amcanestyniadau Is-genedlaethol Cymru (WaSP). Mae'r grŵp hwn wedi cyfarfod yn rheolaidd yn ystod y broses o baratoi'r amcanestyniadau ac wedi bod yn fforwm ar gyfer trafodaeth dechnegol ar y fethodoleg a'r data sylfaen a ddefnyddir. Mae aelodau'r grŵp yn cynnwys cynrychiolwyr awdurdodau lleol a pharciau cenedlaethol ac eraill sydd â gwybodaeth a phrofiad o ddata demograffig ac amcanestyniadau poblogaeth.

Mae diweddariadau rheolaidd wedi cael eu darparu hefyd mewn cyfarfodydd llawn o Bwyllgor Cyswllt Ystadegol Cymru (PCYC).

Bydd canllawiau ar y fethodoleg fanwl a ddefnyddiwyd i greu'r amcanestyniadau aelwydydd is-genedlaethol ar gyfer Cymru yn cael eu cyhoeddi mewn adroddiad technegol maes o law, ochr yn ochr â'r cyhoeddiad amcanestyniadau parciau cenedlaethol. Bydd yn disgrifio sut mae amcanestyniadau poblogaeth ac aelwydydd awdurdodau lleol yn cael eu cynhyrchu, ac yn disgrifio'n fanwl y fethodoleg a ddefnyddir i ddatblygu'r tybiaethau ar ffrwythlondeb, marwolaethau a mudo.

Amseroldeb a phrydlondeb

Mae amcanestyniadau aelwydydd awdurdodau lleol fel arfer yn cael eu cyfrif a'u cyhoeddi bob tair blynedd, i ddiwallu anghenion defnyddwyr yng Nghymru.

[Amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2014](#) oedd y set ddiwethaf o amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2017.

Cyhoeddodd Prif Ystadegydd Llywodraeth Cymru mewn [blog](#) ym mis Hydref 2019 y byddai amcanestyniadau poblogaeth ac aelwydydd is-genedlaethol sy'n seiliedig ar 2017 yn cael eu gohirio. Cyhoeddwyd [erthygl ystadegol](#) hefyd, yn amlinellu'r heriau a wynebwyd wrth gyfrifo amcanestyniadau poblogaeth is-genedlaethol sy'n seiliedig ar 2017 mewn rhagor o fanylder, ac yn cyhoeddi diweddaru'r amcanestyniadau awdurdodau lleol i fod yn seiliedig ar 2018.

Cafodd yr [amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol sy'n seiliedig ar 2018](#) eu cyhoeddi'n wreiddiol ar 27 Chwefror 2020, a'u diwygio wedi hynny ar 4 Awst 2020.

Amser cyhoeddi arfaethedig yr amcanestyniadau nesaf

Mae'r ONS fel arfer yn cyhoeddi amcanestyniadau poblogaeth cenedlaethol bob dwy flynedd. Fodd bynnag, ar hyn o bryd maent yn bwriadu peidio â chyhoeddi amcanestyniadau sy'n seiliedig ar 2020, a fyddai'n cael eu cyhoeddi fel rheol yn ystod hydref 2021. Mae hyn oherwydd bod disgwyl cyhoeddi canlyniadau cyntaf Cyfrifiad 2021 yn ystod gwanwyn 2022. Maent felly yn cynnig bod yr amcanestyniadau nesaf yn seiliedig ar amcangyfrifon canol-blwyddyn 2021, a fyddai'n eu galluogi i ddefnyddio'r boblogaeth o Gyfrifiad 2021.

Rydym yn cynnig felly y bydd yr amcanestyniadau aelwydydd is-genedlaethol nesaf ar gyfer Cymru hefyd yn seiliedig ar 2021. Rydym ni fel arfer yn cyhoeddi amcanestyniadau is-genedlaethol unwaith bob tair blynedd, felly byddai'r amcanestyniadau nesaf ar gyfer Cymru yn seiliedig ar 2021 (ochr yn ochr ag amcanestyniadau poblogaeth is-genedlaethol).

Byddem yn croesawu unrhyw adborth ar y cynnig hwn trwy gysylltu â ystadegau.poblogaeth@llyw.cymru.

Hygyrchedd ac eglurder

Cyhoeddir manylion y datganiad ystadegol hwn ymlaen llaw ac yna caiff ei gyhoeddi ar dudalennau [Ystadegau ac Ymchwil](#) gwefan Llywodraeth Cymru. Mae tablau manylach sydd yn cyd-fynd ar gael ar [StatsCymru](#), gwasanaeth rhad ac am ddim i'w ddefnyddio sy'n caniatáu i ymwelwyr weld, trin, creu a lawrlwytho data.

Cymaroldeb a chydlyniaeth

Mae'r ONS yn cyhoeddi [amcanestyniadau aelwydydd ar gyfer Lloegr](#).

Mae Cofnodion Cenedlaethol yr Alban yn cyhoeddi [amcanestyniadau aelwydydd ar gyfer yr Alban](#).

Mae Asiantaeth Ystadegau ac Ymchwil Gogledd Iwerddon yn cyhoeddi [amcanestyniadau aelwydydd ar gyfer Gogledd Iwerddon](#).

Mae [canllawiau](#) ar gael i ddefnyddwyr er mwyn cymharu ffynonellau data a dulliau ar gyfer amcanestyniadau aelwydydd is-genedlaethol ledled y DU.

Statws Ystadegau Gwladol

Mae [Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig](#) wedi dynodi'r ystadegau hyn yn Ystadegau Gwladol, yn unol â Deddf y Gwasanaeth Ystadegau a Chofrestru 2007 ac sy'n golygu eu bod yn cydymffurfio â'r [Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau](#).

Mae statws Ystadegau Gwladol yn golygu fod yr ystadegau swyddogol yn cwrdd â'r safonau uchaf o ddibynadwyaeth, ansawdd a gwerth cyhoeddus.

Dylai holl ystadegau swyddogol gydymffurfio â phob agwedd o'r Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau. Ceir eu dyfarnu fel statws Ystadegau Gwladol yn dilyn asesiad gan fraich rheoli Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig. Mae'r Awdurdod yn ystyried os ydy'r ystadegau yn cwrdd â'r safonau uchaf o gydymffurfiad â'r Cod, gan gynnwys y gwerth y maent yn ychwanegu i benderfyniadau a dadlau cyhoeddus.

Cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru yw i gynnal cydymffurfiad â'r safonau a ddisgwyli'r o Ystadegau Gwladol. Os ydym yn pryderu os yw'r ystadegau yma yn dal i gwrdd â'r safonau priodol, byddwn yn trafod hyn yn brydlon gyda'r Awdurdod. Gall statws Ystadegau Gwladol gael ei diddymu ar unrhyw bryd pan mae'r safonau uchaf heb eu cynnal, a'i ddyfarnu unwaith eto pan mae'r safonau yn cael eu hadfer.

Cynhaliwyd yr [asesiad llawn](#) diweddaraf o'r ystadegau hyn yn erbyn y Cod Ymarfer yn 2011.

Ers yr adolygiad diweddaraf gan y Swyddfa Rheoleiddio Ystadegau, rydym wedi parhau i gydymffurfio â'r Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau, ac rydym wedi gwneud y gwelliannau canlynol:

- gweithio gyda gweithgor Amcanestyniadau Is-genedlaethol Cymru (WaSP) i wneud a chytuno ar welliannau i'r fethodoleg ar gyfer cyfrifo'r amcanestyniadau a'u hamrywiolion
- gwella sut y caiff yr ystadegau hyn eu cyflwyno, gan gynnwys cyhoeddi ar ffurf html i ddiwallu anghenion defnyddwyr
- gwella dibynadwyedd trwy leihau mynediad cyn cyhoeddi

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (WFG)

Hanfod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yw gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn sefydlu saith nod llesiant i Gymru sef Cymru fwy cyfartal, llewyrchus, cydnerth, iach a chyfrifol ar lefel fyd-eang, gyda chymunedau cydlynol a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. O dan adran (10)(1) o'r Ddeddf, rhaid i Weinidogion

Cymru (a) gyhoeddi dangosyddion ("dangosyddion cenedlaethol" sy'n gorfod cael eu cymhwyso at ddibenion mesur cynnydd tuag at gyflawni'r nodau llesiant, a (b) gosod copi o'r dangosyddion cenedlaethol gerbron y Cynulliad Cenedlaethol. Cafodd y 46 o ddangosyddion cenedlaethol eu gosod ym Mawrth 2016.

Mae gwybodaeth am y dangosyddion, ynghyd â naratif ar gyfer pob un o'r nodau llesiant a'r wybodaeth dechnegol gysylltiedig ar gael yn [adroddiad Llesiant Cymru](#).

Gwybodaeth bellach am [Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#).

Gallai'r ystadegau a ddefnyddir yn y datganiad hwn ategu'r dangosyddion cenedlaethol a chael eu defnyddio gan fyrdau gwasanaethau lleol mewn perthynas â'u hasesiadau llesiant a'u cynlluniau llesiant lleol.

Manylion pellach

Mae'r ddogfen hon ar gael yn: <https://llyw.cymru/amcanestyniadau-genedlaethol-o-aelwydydd-sail-2018>

Diweddariad nesaf

I'w gadarnhau

Hoffem gael eich adborth

Rydym yn croesawu unrhyw adborth am unrhyw agwedd ar yr ystadegau hyn. Anfonwch e-bost at ystadegau.poblogaeth@llyw.cymru.

Trwydded Llywodraeth Agored

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan y [Drwydded Llywodraeth Agored v3.0](#) oni nodir yn wahanol.

